

THE HILLIARD ENSEMBLE – VOKALGRUPPE I SÆRKLASSE

Bach: Motetter.
The Hilliard Ensemble. ECM.

Til årets Kammermusikkfestival kommer det mange spennende utøvere. Men den største attraksjonen er utvilsomt The Hilliard Ensemble, som opptrer på slutten av festivalen. I mer en 30 år har de vært en av de ledende vokalgruppene. Ensemblet ble grunnlagt i 1973 av Paul Hillier, Paul Elliott og David James. I løpet av disse årene har besetningen selvsagt skiftet, bare David James (kontratenor), fra den opprinnelige besetning, synger fremdeles. I 1990 ble det etablert som en kvartet, men gjester tas gjerne inn når besetningen krever det. Repertoaret strekker seg fra den aller første flerstemmighet (Perotin) til samtidskomponister som Arvo Pärt og Heiner Goebbels. Svært populære ble innspillinger sammen med Jan Garbarek.

I Bachs motetter er ensemblet utvidet til åtte, tre sopraner og en kontratenor i tillegg til kvartetten. The Hilliards følger prinsippet til nyere Bach-forskning, at det er nok med én stemme for hver av dem Bach skrev ut motte for. De som er vant med et fyldig kor i motettene, vil nok mer enn stusse over dette. Men The Hilliards overbeviser: mindre er mer. Vagrere utført har jeg aldri hørt Bachs motetter. Den kollektive homogenitet i gruppen er enestående, men alltid skinner individualiteten i hver stemme igjennom. Hør f.eks. på begynnelsen av «Komm, Jesu, komm». Ord og sang er her smeltet sammen i ett, eneste åndedrett. Eller ta satsen «Gute Nacht, o Wesen» fra «Jesu, meine Freude»: Slik The Hilliards former den, inderlig og sart, er det vanskelig å tenke seg en sterkere avskjed med verden.

ENGELSK RENESSANSE

Latinsk kirkemusikk fra 1500-tallets England: Thomas Tallis, Christopher Tye, John Sheppard.

The Hilliard Ensemble. ECM.

The Hilliards er spesialister på middelalder-, renessanse- og tidligbarokk vokalmusikk. Ikke minst har de bidratt til en oppvurdering av engelsk a cappellamusikk fra 1500-tallet. Som her, med tre engelske komponister som i sin tid måtte manøvrere behendig mellom katolisisme og protestantisme. I sin instruktive kommentar i tekstheftet hevder musikkforskeren David Skinner at reformasjonen var en god ting for musikken i England: Den tvang komponistene til å utforske en rekke musikalske teknikker og ikke minst til å tenke sammen tekst og musikk.

På den gjennomtenkte innspillingen her, er Christopher Tyes Missa Sine Nomine en tilbakevendende basis for responsorier, antifonier og anthems av Tallis og Sheppard. Det er ikke til å komme fra at Tallis er den store mesteren av de tre, selv om The Hilliards så avgjort viser storhet også hos de to andre. «Tallis er død og musikken dør, skrev etterkommeren William Byrd i november 1585 da Tallis døde. Det som var slutt, var den melismatiske skrivemåte (mer enn et par toner på hver tekststavelse), som hadde sin rot i senmiddelalderens katolske ritus. Tallis tilførte den flerstemte vokalmusikken et subjektivt uttrykk ved hjelp av teksten, som likevel alltid preges av en avklart ro.

GJENNOMBRUDD FOR NY NORSK KVARTETT

Verker av Haydn, Leif Solberg og Grieg. Engegårdkvartettn. Utgitt på 2L.

Engegårdkvartetten ble til ved Lofotens Internasjonale Kammermusikkfest i 2006. Nå er de ute

med sin første cd. Og la det være sagt med en gang: Dette er et gjennombrudd for en norsk kvartet som det er grunn til å følge med Argus-øyne i tiden fremover. Vi hører det allerede fra første takt av i Haydns D-dur-kvartet, op. 76 nr. 5: Den ekstremt gjennomsiktede satsen spilles med høy presisjon og letthet. Enhver svakhet avsløres hos Haydn, men her er spillet så å si prikkfritt. I menuetten har de det riktige høye tempoet og i finalen gnistrer det. Og hele tiden er det balanse mellom instrumentene, slik Haydns intensjon var i de senere kvartetter der det dreier seg om en likeverdig dialog mellom instrumentene.

Leif Solberg (1914-) er så å si fraværende i norske referanseverker, men i strykekvartetten i h-moll viser han seg som adskillig mer enn en dyktig håndverker. Solberg var organist og skrev en rekke verker som viser innflytelse fra mesterorganisten og komponisten Arild Sandvold. Kvartetten ble skrevet i 1945, etter en bestilling av Hindarkvartetten, Norges ledende kvartet i nesten førti år. Det er en umiskjennelig uttrykksvilje i dette verket, som også spiller fantasifullt med norske klanger. Engegårdkvartetten setter en standard med sin kraftfulle tolkning.

Likevel – Griegs g-moll-kvartetten blir høydepunktet i denne utgivelsen. Aldri har jeg hørt den spilt mer dramatisk og spenningsfullt. Virkelig en pendant til Andsnes' innspilling av g-moll-balladen. Både mer uortodoks fortolket enn vanlig og samtidig å ta angivelsene i partituret for hva de er verdt. Og lyd kvaliteten til 2 L er et kapittel for seg. Lindberg lyd AS er helt i front internasjonalt og har høstet mange lovord i utenlandske musikktidsskrifter. Bl.a. ble de nominert til Grammy-prisen i 2006 i kategorien surroundlyd. Den har som mål å gjenskape klangen i konsertsalen, men er naturlig nok en hyperteknisk affære ved miksepulten.

Engegårdkvartetten består av Arvid Engegård førstefiolin, Atle Sponberg annenfiolin, Juliet Jopling bratsj og Jan-Erik Gustafsson cello. De har alle hver især internasjonale meritter å vise til, med Sponberg som den mest kjente, bl.a. som konsertmester i Kring-

kastingsorkesteret og leder av prosjekter med Det Norske Kammerorkester og Trondheimsolistene. Som kvartet er de fire et lykketreff. – Jo, denne kvartetten skulle vi gjerne få oppleve ved neste års Kammermusikkfestival!

LYDKVALITET I VERDENSKLASSE

Divertimenti: Verk av Britten, Grazyna Bacewicz, Terje Bjørklund og Bartók. Trondheim-solistene. 2L.

Lyd kvaliteten er ikke mindre imponerende på denne utgivelsen som har overført DXD-lyden til det såkalte høykvalitetsformatet Blue-ray. Det har jeg selv ikke utstyr til og har heller ikke tenkt å anskaffe meg det. For den vanlige cd-en, her vedlagt som en hybrid SACD, er mer enn god nok.

Trondheimsolistene kan i høst feire 20-årsjubileum. Bjarne Fiskums opprinnelige idé med ensemblet var å lage et forum der yngre strykere fra Musikkonservatoriet i Trondheim kunne spille sammen og få orkestererfaring. Etter hvert nådde de en standard som fikk stjernefiolinisten Anne-Sophie Mutter til å innspille Vivaldis Årstidene med dem og også nå planlegge innspilling med Bachs fiolinkonsert. Nylig spilte de med Mutter i den store Suntory Hall i Tokyo, etter turné i både Kina og Japan.

Men det er et underlig program de har valgt på 2L-utgivelsen. I polske Grazyna Bacewicz' Konsert for strykeorkester (fra 1948) finner jeg knapt mer enn neoklassisistisk kling-klang, og Terje Bjørklunds Carmina fra 1994, som innledningsvis inneholder en vakker, langt tenkt melodilinj, blir trettende i lengden. Slike ting har Arvo Pärt eller minimalmusikkens fremste komponister gjort så mye bedre. Ikke så å forstå at Trondheimsolistene spiller disse verkene dårlig; snare tveritorn: De får mer ut av dem enn de inneholder. Takke meg da til Brittens Simple Symphony og ikke minst Bartóks Divertimento for strykere som Trondheimsolistene gir fremragende tolkninger av.